

לפני 25 שנה

שרנא הרניל חקר פרשה של "תינוק למכירה" — אם ואב שנאלצו להציע את פריכטמן שטרם נולד לכל המרבה במחר. כמדור החברה תוארה "צברית כפאריס" — תמונות מסורה של אוסירה ארו (כיום נכון) כפאריס בצברית 56. בשער הגיליון: מנהיג ברית-המועצות ניקיטה כרושצ'וב ומזכיר-המדינה האמריקאי ג'ון פוסטר דאלס.

גיליון "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פורסמה כתבת-ענק תחת הכותרת "שבועה מתוך מול" יון — המארט הגרלי בחיי". "העולם הזה" שאל נציג אחר מבל ארץ-עלייה, מה היה המארט הגדול ביותר בחייו לפני עלותו ארצה. בין המראיינים בן סגל, פסל מפולדמיה, עדה סקילי ממצריים, רוזי רוט מאוסטרליה, פלורנס יחזקאל מהודו, יוסף מימון מתירכיה, בלומה ווינשטיין מהונגריה ותרצה קופפר מפולין. מדור העורך, "הנדון", שהוכתר בשם "זנב הכלב", הוקדש לאיגוד הנישואות הישראליות ולהתקשרות של ישראל עם ארצות-הברית. המדור, "ראיון מיוחד" הוקדש לשמואל מיקרניס, מזכיר מק"י, שהבטיח: "אנרן ישוחרר!" כתב השבועון

"העולם הזה" 967 תאריך: 26.4.1956

הרוסים מציעים לתווך בין ישראל לערב * מאבק האזרח

מדרכי מקסמיליאן שטטנר * אגדה ושמה יואב רענו

העם

המיפנה הגדול

הרמנים הראשונים הולחנו לארץ בִּי שבועות האחרונים, נשמרו בסוד כמוס בִּי מישרי-החוץ. תחילה בא הרמו שברית-המועצות עשויה לספק נשק גם לישראל. אחרי-כך באה המחמאה האישית של מולר טוב (שרי-החוץ הסובייטי) לשגריר הישראלי הגידם, האלוף יוסף אבירד, מלווה ברמו עוקצני נגד משה שרת. השבוע באו הימינים הראשונים של מיפנה מכריע: ביקור המדינאים הסובייטיים בשגרירות הישראלית והצעתם לתווך בסיכסוך הישראלי-ערבי. הצעה זו היתה כמעט אהדת בגלוי לישראל, מאחר שלא דיברה על הצורך להחזיר את הפליטים הערביים לארץ, אלא על הצורך, "לתפור את בעייתם".

מחיר ראשון. ברגע הראשון תפסו רק מעטים את משמעות המיפנה. אולם בשעה שהחל הוויכוח הגדול בישראל, כבר היה ברור כי ברית-המועצות שילמה

מחיר יקר עבור הג'סטטה. הודיע שרי-החוץ הלבנוני: על הערבים להסיק את המס־קנה שאין לסמוך על ברית-המועצות בִּי מאבקם נגד ישראל.

מה המריץ את ניקולאי בולגאנוב והבי ריו בהנהגה הסובייטית לבצע תפנית חדה זו, להפנות את גבם לידידים פוטנציאליים?

האינטרס הסובייטי הבולט במרחב הוא לסלק את הבסיסים הוריים, המאיימים על לכה התעשייתית של ברית-המועצות במיקרה של מילחמה. לצורך זה עליה לשוב את המצב הקיים, שבו מופיעות אמריקה ובריי טניה כאפוסטרופי המרחב בכל דבר, כִּי לל סיכסוך ישראל-ערב.

צופה פאסיבי. כדי לחדור למרחב רשמית, כשותפה לכל ההכרעות, זקוקה ברית-המועצות להסכמת כל הצדדים. כולל ישראל. תמורת זאת היא מוכנה לסכן את האהדה העצומה שרכשה לאחרונה במחנה הערבי הלאומני. בעוד שעד היתה קיים מירוץ בין האנגלים, שזייגו את עיראק, לבין הסובייטיים, שזייגו את מצריים, עשוי עתה להיווצר מצב הפוך: הסכמה הדדית להפסיק את המירוץ. הנהגה העיקרי, במיקרה

אִי-אפשר היה להשתיק אדם רדוף-צדק. השילטונות נאלצו להקים ועדת-חקירה. זו שלחה את שטטנר לבית-החולים לחולי-רוח לבדיקה. התוודה שטטנר: "בדרך לי עכו עלה לתפע על דעתי שיוכלו להחניק אותי שם בלי סוף ולטעון שאני באמת משוגע. חזרתי לחיפה". שטטנר ניגש לעורך-דין, הגיש קובלנה פלילית פרטית נגד הפקידים הגבוהים בִּי מכס, על גניבות ומעילות. לפני כן עבר, לפי דרישת פרקליטו, בדיקה פסיכיאטרית מדוקדקת, בה הוזרקה לו זריקת-אמת*, נלקח נוול מעמוד-שדרתו. הרופאים שוכ־נעו.

מאות עמודים לפל. דבר אחד הפ־ליא את שטטנר יותר מכל דבר אחר: כל עורכי העיתונים טירבו פה אחד לטפל בענייניו. רק שני גופים במדינה שעו לדבריו: העולם הזה הציב חוליה לחקירת הפרשה, גילה את התוצאות בכתבת-ענק תחת הכותרת "דרייפוס בחוסיטאן", ו"שורת המתנדבים" ניהלה חקירה משלה ופירסמה באחת מחוברותיה כתבה קצרה על צורת העבודה של ועדת-החקירה הפ־נימית של המנג'ון.

בינתיים החל המישפט. מאות עמודים של פרוטוקול הצטברו בתיק. שעות רבות הוקדשו לעדויות. כל עיתונאי חיפה יד־עו את כל הפרטים, אולם שום עיתון לא הזכיר את המישפט אף במילה אחת. במידה שהכתבים כתבו כתבות, נזרקו אלה לסל עלי-ידי העורכים. הכל הביגו כי לפקידה-המכס המואשמים ישנם ידידים חז־קים מאוד במקומות הנכונים.

"האין זה פוזר...?" בחודש שעבר קרה משהו מפתיע מאוד: שופט השלום החיפאי הצדיק את שטטנר, ותבע להעמיד לדין פלילי בבית-המישפט המחוזי את הפקידים שהואשמו על-ידיו ואשר פיתרו אותו מעבודתו.

שטטנר ניצח ניצחון מזהיר ראשון. עתה התעוררה העיתונות הישראלית במלוא קו־מתה. הארץ נתן יד חופשית לכתבו, אליהו מרקוביץ הממושקף, שהקדיש סידרת מא־מרים ארוכה לכל הפרשה. הסידרה עוררה הרחב, נציב מנג'ון המדינה גאלץ להס־ביר מדוע לא סולקו עד כה ארבעת ה־פקידים, ומדוע לא הוחזר שטטנר למקום

* זריקה שנועדה בזמנו להשיג תוצאות דומות לאלה שמשגיגים היום באמצעות גלאי-שקר (הפוליוגרף).

עודתו אחרי חמש שנות אבטלה. אולם שאלה אחת לא מצאה תשובה: מדוע שתקו כל העיתונים, כולל הארץ, בשעה ששטטנר עמד בודד במערכה? כתב הקורא יהודה קוטוביץ, במכתב מעור-רד-מחשבה למערכת הארץ: "האין זה מוזר, כי איש שפוטר מעבודתו מכיוון שניסה לנהוג לפי צו מצפוננו והחוק, לא מצא לו מגן במשך חמש שנים?... ומי יודע כמה שטטנרים כאלה נמצאים בארץ, כאלה אשר לא עמד בהם הכוח להילחם במנג'ון ולא נמצא להם תומך?"

ספורט

צעיר בראש המיגדל

השבת עמד צעיר ישראלי ערום למח־צה על אחד המיגדלים בלונדון. מאות צו־פים עקבו בהרדה אחרי נסיון הקפיצה מגובה 10 מטרים. הצעיר לא התרסק, הוא קפץ אל בריכת המים שמחתתו. זה היה בתחרות על אליפות אנגליה בקפיצה למים ממקפצה.

גם לפני שלוש שנים השתתף יואב ("ציקו") רענו (30). אלוף ישראל בקפי־צות למים, באלופות זאת. אז זכה במקום השני, לאחר שבשתי שנים קודמות זכה במקום השלישי. כי כדי לשמור על רמתו, אין יואב יכול להסתפק בבריכות-השחייה שבארץ. הוא מנצל את עבודתו כאלחור-טאי במטוסי אל על, וקופץ בכל חגיגה לבריכות-השחייה הקרובה, בה הוא עורך את אימוניו. הוא משתתף כמעט בכל תחרות קפיצה למים הנערכת בעולם, והיגו המוצג היחיד של ישראל בענף ספורט זה. כמעט בכל תחרות הוא זוכה למקור מות נכבדים.

דווקא נציג ענף הספורט הנחשל ביותר בארץ זכה להביא לישראל את ההישגים הנכבדים ביותר ביורה הבינלאומית. באר לימפיאדת הלסינקי זכה במקום התשיעי מתוך 40 קופצים, ואילו באלופות אסיה השיג לישראל את המקום הראשון. **מתנה מצרית.** יואב הוא למעשה מתנתה של מצריים לספורט הישראלי. כי רמתו הנוכחית הגיע בארץ הנילוס, בה נולד. הוא החל לקפוץ מגיל צעיר, משך את תשומת-ליבם של קפצנים ומאמנים בבריכות-השחייה הגדולה של קאהיר. היה חשך רציני כי הצעיר המבטיח יפסיק את קפיצותיו עוד בתחילת דרכו, לאחר שנפגע באופן רציני בעינו בשעת קפיצה למים. אך שלוש שנים של התנורות לא הרחיקו ממידל הקפיצה. בעזרת חב־רת-תעופה חבשית, בה קנה יואב את מיקצועו כאלחוטאי אוויר, הצליח לבחון מיגדלי-קפיצה בכל רחבי העולם, שיפר את סיגנונו מיום ליום.

אין ספורטאי שזייג את ישראל במישפ־כה רב של תחרויות ומישפגשים כיואב. מאז עלה לארץ, בשנת 1947, זכה מדי שנה בשנה בתארים עולמיים. הוא סס מתחרות לתחרות. רק הסתיימו תחרויות אליפות בריטניה וכבר נמצא בדרכו לאר־צות-הברית, בה ייצג בעוד שבועיים את ישראל בפסטיבל עולמי של קפצני-מים.

אנשים

● מזכיר מפא"י יונה כסה נעשה חביב הקיוסקאים. מאז נמסר בעיתונות כי הוא מטפל אישית בבעיית מחירי הסו־דה והגזון, רבים מהם מציעים לו בעוברו ברחוב כוס משקה צונן חינם.

ישראל ומצריים בפאריס

נציגות ישראל ומצריים לחצות ידיים בפאריס, במסיגרת המיפ־גש העולמי של כנס בנות העמים. הישראלית היא אופירה ארן, כיום רעיית נשיא המדינה, יצחק נבון, והמצרית היא זנייב אלביאלי. השתיים נפגשו שוב בקאהיר השנה.